

agenda

Betreft	Annotatie	5.1.2e
Vergaderdatum en -tijd	4 februari 2022 10:00-13:00 uur	
Vergaderplaats	Webex	
Aanwezig	5.1.2e	(vanaf 10:30),
	5.1.2e	(verslag)
Afwezig		

1.	Inhoudelijke onderwerpen	10.00 – 11.15
1.a.	Vaststellen tijdslijnen (reconstructies)	10.00 – 10.15
	<i>i.a.v.</i> 5.1.2e	

Ter beslissing

Input van: 5.1.2e

Advies:

Net als de vorige keer bij de behandeling en Vaststelling Tijdslijnen-reconstructies bij VWS in de 5.1.2e is de positie van RIVM:

- (1) dat het RIVM vanuit rol en positie binnen VWS eigenstandig fiches met tijdslijnen opstelt. De stand van zaken daarvan is behandeld in de DR van 1 februari jl.
- (2) projectteam C-ARVE gebruikt de tijdslijnen van VWS als bronmateriaal en het vergelijkt met de eigen tijdslijnen
- (3) het advies aan de DG is zich te onthouden van een oordeel over de VWS tijdslijnen.

Projectteam C-ARVE gebruikt de feitenreconstructie van NSOB, net zoals de tijdslijnen VWS, als bronmateriaal en vergelijkt met de eigen tijdslijnen. Advies aan DG is daarbij ook zich te onthouden van een oordeel over de feitenreconstructie zoals opgesteld door de NSOB.

Aanleiding

Begin april 2021 heeft de 5.1.2e ingestemd met een aantal tijdslijnen betreffende het eerste tijdvak van de COVID-19-crisis (januari t/m juli 2020). De tijdslijnen die hierop in aanvulling zijn gemaakt voor specifieke onderwerpen zijn voor wat betreft het eerste tijdvak in juli 2021 aan de 5.1.2e voorgelegd. De tijdslijnen die het tweede tijdvak (augustus 2020 t/m februari 2021) beslaan zijn grotendeels in november 2021 aan de 5.1.2e voorgelegd. Middels onderhavige nota biedt de programmadirectie Nafase COVID-19 (NC-19) de 5.1.2e een volgende set met tijdslijnen aan: acht tijdslijnen van de programmadirectie NC-19 en één tijdlijn van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB).

Verder wordt de 5.1.2e gevraagd akkoord te gaan met drie nieuwe thema's waar een tijdlijn voor zal worden opgesteld. Tenslotte wordt de 5.1.2e gevraagd akkoord te gaan met de voorgestelde afbakening van het vierde tijdvak.

Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

Ter beslissing: tijdlijnen NC-19

1. Gaan de leden van de [5.1.2e] akkoord met de inhoud van de tijdlijnen "langdurige zorg (tweede tijdvak)", "testbeleid en capaciteit (tweede tijdvak)", "testbeleid en capaciteit (derde tijdvak)", "digitale ondersteuning (tweede en derde tijdvak)", "extra handen in de zorg (tweede en derde tijdvak)", "toerisme & vliegverkeer (derde tijdvak)", "algemene tijdlijn (derde tijdvak)" en "zorgbonus (eerste t/m vierde tijdvak)"?

Ter beslissing: tijdlijn NSOB

2. Gaan de leden van de [5.1.2e] akkoord met de inhoud van de tijdlijn "algemene tijdlijn (tweede tijdvak)", zoals opgesteld door de NSOB?

Ter beslissing: drie nieuwe tijdlijnen

3. Gaan de leden van de [5.1.2e] akkoord met de, op verzoek van de betrokken beleidsdirecties, nieuw op te stellen tijdlijnen "financieel beheer gedurende de pandemie", "geneesmiddelen en innovatieve behandelingen" en "sport"?

Ter beslissing: afbakening vierde tijdvak

4. Gaan de leden van de [5.1.2e] akkoord met het voorstel om het vierde tijdvak af te bakenen tot de periode augustus 2021 t/m november 2021, en voor de tijdlijnen waar voortzetting van de tijdlijn gewenst is dit te doen middels een vijfde tijdvak lopend tot een nader te bepalen datum?

1.b.	Mogelijk extern onderzoek COVID-19	10.15 – 10.30
	i.a.v. [5.1.2e] en [5.1.2e]	

Ter beslissing

Input van: Advies opgesteld door [5.1.2e] – met input van [5.1.2e], [5.1.2e], [5.1.2e] en [5.1.2e]

Aanleiding

De [5.1.2e] heeft op een eerder moment geconstateerd dat het wenselijk is dat VWS, analoog aan het onderzoek door Deloitte naar de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM), ook naar andere onderwerpen extern onderzoek laat doen. De voormalig interim [5.1.2e] heeft de programmadirectie Nafase COVID-19 (NC-19) vervolgens gevraagd een analyse te maken van onderwerpen die voor extern onderzoek in aanmerking komen. Deze analyse heeft inmiddels plaatsgevonden en middels deze nota leggen wij u graag de mogelijke onderwerpen voor een extern onderzoek in het kader van de beslissingen rondom COVID-19 voor.

Beslispunten:

Gaat de [5.1.2e] akkoord met:

- A. Het in laten stellen van extern onderzoek naar de door de directies gesuggereerde onderwerpen zodra de vierde golf geluwd is en de betrokken directies hier ook menskracht voor beschikbaar hebben (zie ook punt B) én er financiële middelen voor beschikbaar zijn. Het gaat hierbij om de volgende onderwerpen: testbeleid, de rol van VWS bij innovatieve trajecten en de subsidieregeling voor de IC-opstapeling.
- B. Het organisatorisch inrichten van deze onderzoeken analoog aan de wijze waarop het aanvullende onderzoek naar de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen is ingericht: de programmadirectie NC-19 zorgt voor de coördinatie van het proces bij onderzoek en de betrokken beleidsdirecties leveren menskracht voor de inhoudelijke inbreng. De verantwoordelijk DG is inhoudelijk betrokken en de SG of de pSG zijn opdrachtgever voor het onderzoek.

Advies over reactie op gevraagde besluiten

Algemeen: Als agendaliid is het niet nodig in te stemmen dan wel af te keuren. Deze lijn is ook gevolgd in eerdere nota's van vergelijkbare aard. Bijvoorbeeld bij het vaststellen van tijdlijnen van VWS. Coördinatie ligt bij VWS en de invulling naar analogie van eerder onderzoek lijkt logisch, mits deze aanpak als positief ervaren is. Bij het RIVM wordt intern geëvalueerd en we staan daarin als instituut onafhankelijk tegenover VWS – wel worden we graag betrokken daar waar de evaluatie ingaat op het reilen en zeilen van het RIVM.

Mogelijke inbreng:

- Benoemen dat het RIVM het beeld dat het instrument van rioolwatersurveillance niet doelmatig zou zijn in het kader van 'early warning' niet herkent. (zie ook toelichting in bijlage I)
- Waardering uitspreken voor afwachten luwte vierde golf en aandacht vragen voor verminderde belastbaarheid/beschikbaarheid medewerkers.
- Aandacht vragen voor tijdige betrokkenheid en informering aangaande mogelijk gevraagde inzet van RIVM.

Inhoudelijke achtergrond bij advies

NC-19 wil op verzoek van de 5.1.2e opdrachten uit zetten voor externe evaluaties naar analogie van het onderzoek dat Deloitte nu uitvoert naar de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen. Men heeft hiertoe een verkenning gedaan bij VWS interne directies en aanverwante diensten. Planning is dat dit na de vierde golf gebeurt, rekening houdend met de belastbaarheid van betrokken medewerkers.

Scope

Het gaat om onderzoek naar de rechtmatigheid van aan corona gerelateerde uitgaven. Zijn de juiste inkoopprocedures gevolgd? Welke afwegingen zijn er gemaakt en welke keuzes zijn daaruit gevolgd? Waren dit de juiste keuzes – achteraf bezien? Waren de uitgaven kosteneffectief? Hebben de keuzes geleid tot benadeling van partijen?

N.B. Het budget ligt bij VWS. Het RIVM heeft in deze procedurele en financiële afhandeling geen rol.

Mogelijk relevantie voor RIVM in relatie tot inhoudelijke vragen:

1. Bij het onderzoek naar het testbeleid liggen naast financiële ook inhoudelijke afwegingen ten grondslag aan de keuzes die gemaakt zijn. Voor wat betreft de financiële kant heeft het RIVM bij de start van de pandemie een kassiersfunctie vervuld namens VWS. Bij de inhoudelijke afwegingen is gebruik gemaakt van inhoudelijke kennis, vanuit RIVM/CIB, alsook vanuit het OMT.
2. - Mogelijk worden hiervoor vanuit de onderzoekende instantie ook RIVM-medewerkers bevraagd. Dit kan leiden tot toenemende werkdruk.
3. Ten aanzien van het onderzoek naar innovatieve trajecten worden twee onderwerpen genoemd waar betrokkenheid van het RIVM bij is geweest: rioolwatermonitoring en ontwikkeling testmethodes*. Het is zeer waarschijnlijk gezien de duidelijke inhoudelijke component dat het RIVM bij nader onderzoek om reactie gevraagd zal worden; o.a. programmamanager en adviseur accountmanagement.
4. In het kader van onderzoek naar de subsidieregeling IC-capaciteit is de verwachting dat er geen input vanuit het RIVM gevraagd zal worden.

* Opmerkingen terzijde als achtergrond:

- De rioolwatersurveillance is een opdracht aan het RIVM, waarover in de toelichting bij de nota twijfel wordt geuit over de inzetbaarheid van de methodiek als 'early indicator'.

N.B. Vanuit het RIVM wordt deze gedachtegang niet onderschreven, onderbouwing hiervan staat in bijlage I.

- P.M. Voor wat betreft ademtesten is het handig om te weten dat er momenteel een miljoenenclaim vanuit de ontwikkelaar van Breathomix loopt. Het RIVM wordt genoemd als een van de partijen waar contact mee is geweest voor een opdracht tot verdere ontwikkeling. Vooralsnog is nog niet herleid met wie binnen het RIVM contact zou zijn geweest hierover. Op advies van juristen wachten we af welke documentatie (opdrachtbrief oid) de ontwikkelaar hierover overlegt.

- T.a.v. van de onderwerpen die wel verkend zijn, maar die niet ter goedkeuring van de 5.1.2e worden voorgelegd, is er wel betrokkenheid geweest vanuit het RIVM op het onderwerp Testbeleid (bedrijfsleven). Mocht dit in een later stadium alsnog opgepakt worden, is het goed om te weten dat er mogelijk wel financiering via GGD en RIVM heeft plaatsgevonden.

1.c.	Wetgevingsprogramma (besluitvormend) i.a.v. 5.1.2e en 5.1.2e	10.30 – 10.45
-------------	--	---------------

Ter beslissing

Input van: 5.1.2e

C. Advies

D. Advies blijft hetzelfde als tijdens de bespreking in de 5.1.2e van 14 januari: **Geen inbreng**. De prioritering van de wetgeving heeft geen consequenties voor het RIVM. Dit is destijds kortgesloten met 5.1.2e.

E.

F. Aanleiding

G. Op 10 december heeft de 5.1.2e ingestemd met de totstandkoming van een sturend wetgevingsprogramma, waarin twee jaar wordt vooruitgekeken en waarin heldere keuzes worden gemaakt over welke onderwerpen eerst op te pakken, en welke later. In vervolg hierop is een wetgevingsoverzicht besproken in de 5.1.2e van 14 januari (in de nota staat 7 januari). In deze 5.1.2e is besproken dat het wetgevingsprogramma verder ingekort moet worden om de nodige focus te krijgen. Aan de directies is gevraagd een verdere verwerkingsslag te maken met betrekking tot de lijsten. Bijgaand treft u het resultaat van deze actie aan.

H.

I. Geadviseerd besluit

- Instemmen met de prioriteit van lijst I boven lijst II.
- Instemmen met de inhoud van deze lijsten. Hierbij wordt opgemerkt dat de lijsten zoals die nu voorliggen, een momentopname zijn. Elk half jaar zullen deze lijsten in de 5.1.2e worden besproken om het meest actuele beeld te delen en waar nodig bij te sturen.
- Instemmen met bespreking van het overzicht en de prioritering in de bewindspersonenstaf van 14 februari.

1.d.	Rode draden leiderschapsprogramma i.a.v. 5.1.2e	10.45 – 11.00
-------------	---	---------------

Ter beslissing

Input van: 5.1.2e 5.1.2e

- **Aanleiding**

- Op 25 juni 2021 besloot de 5.1.2e tot de ontwikkeling van een leiderschapstraject voor de managers (met p-verantwoordelijkheid) van VWS kern. Op de agenda van de 5.1.2e staat de terugkoppeling van de Rode draden uit de intakes in het kader van het Leiderschapstraject voor alle managers met P-verantwoordelijkheid van VWS-kern.

- **Geadviseerd besluit aan de 5.1.2e:**

- P&O adviseert de 5.1.2e het leiderschapstraject voort te zetten. Hiertoe vragen we de 5.1.2e het gesprek met elkaar aan te gaan over de opgemerkte rode draden uit de intakes en de vraag hoe u als 5.1.2e actief kunt meedoen aan het vervolg van het traject, dan wel hoe u op andere wijze betrokken kunt zijn bij het traject.

-		
-	Annotatie:	
-	Het RIVM is door de 5.1.2e Leren & Ontwikkelen, steeds geïnformeerd over de opzet, het doel en de contouren van het programma. Het programma is alleen opengesteld voor VWS kern, omdat de behoefte bestond de eigen opgave van VWS centraal te stellen.	
-		
-	Het RIVM heeft in 2021 een nieuw leiderschapsprofiel vastgesteld dat gebaseerd is op het leiderschapsprofiel van de Algemene Bestuursdienst. Tevens is besloten voor het RIVM een leerlijn/programma op te zetten. Hierbij stellen wij het RIVM leiderschapsprofiel en de eigen (ontwikkel)opgaven van het RIVM centraal, waarbij wij graag verbanden leggen met de ontwikkelingen en ontwikkelopgaven zoals deze bij VWS worden geformuleerd. Het is daarom prettig de Rode draden uit de intakes te kennen en deze te toetsen aan het RIVM programma. De contouren en opzet van het programma voor VWS kern zijn een prettige inspiratiebron voor het RIVM geweest. De werving voor een projectleider is opgestart en wij verwachten in 2022 een goede start te kunnen maken met leiderschapontwikkeling voor alle managers binnen het RIVM. Door verschillende MD en HR professionals die zich bezighouden met leiderschapontwikkeling (ABD, VWS, CBG, IGJ) is in 2021 het initiatief genomen tot netwerkbijeenkomsten waarin de verschillende initiatieven en MD beleid worden uitgewisseld. Hierin worden wij ook op de hoogte gehouden van het VWS traject.	
1.e.	Planningsbrief i.a.v. 5.1.2e	11.00 – 11.15
<i>Ter bespreking</i>		
<i>Input van:</i> 5.1.2e		
-	Advies: geen inbreng. Niet aan het RIVM om over een kamerbrief wat betreft de planning van de opgaven uit het Regeerakkoord iets te vinden. Je kan eventueel de reflectie meegeven dat een inhoudelijke brief beter voorziet in een tijdige en zo transparant mogelijke informering van de Tweede Kamer.	
-		
-	Aanleiding	
-	Twee weken geleden heeft de MP in het debat over de Regeringsverklaring aan de Kamer toegezegd dat alle bewindspersonen binnen drie weken een planningsbrief zullen sturen. In deze brieven wordt een planning opgenomen met 1) wanneer de punten genoemd in het Regeerakkoord worden uitgevoerd 2) wat de timing van de hoofdlijnbrieven is en 3) bijbehorende wetgeving. BPZ coördineert deze brief. Het voorstel lag vorige week (28-1-2022) voor aan de 5.1.2e . De 5.1.2e is akkoord gegaan met het voorstel. Vanuit VWS wordt de brief namens alle drie de bewindspersonen verstuurd. De feitelijke planning wordt in kwartalen weergegeven en daarnaast wordt een korte kop toegevoegd over de gezamenlijke thema's van de bewindspersonen. Alleen de onderwerpen uit het regeerakkoord zijn opgenomen in de planning. Hier heeft FEZ naar gekeken en de opgenomen wetgeving is met WJZ afgestemd. De 5.1.2e hebben afgelopen week na de 5.1.2e een check gedaan en zijn de planning voor hun kolom nagegaan.	
-		
-	Huidige bijlagen betreffen (1) een conceptbrief aan de voorzitter van de Tweede Kamer; (2) een overzicht van de eerste planning van de opgaven uit het Regeerakkoord, waarbij per opgave is aangegeven wanneer de Tweede Kamer het eerste product kan verwachten; en (3) een A4 notitie 'Samen Beter'.	
-		
-		
-	Bespreekpunt	

- De oplegbrief is gebaseerd op de A4 notitie die nog afgestemd wordt door 5.1.2e 5.1.2e. De oplegbrief is op dat punt nog wat mager en nog wat het uiteindelijk moet worden. Goed om daar in de 5.1.2e even bij stil te staan waar we nu naar toe gaan werken: een echt inhoudelijke brief of toch een droge procesbrief.
-
- **Samenvatting notitie 'Samen Beter'**
- De notitie 'Samen Beter' gaat over de noodzaak om de zorg te verbeteren door een andere manier van werken, anders wordt zorg minder toegankelijk en minder betaalbaar en kunnen we de kwaliteit van de zorg niet verbeteren. Er is al een transitie in de zorg ingezet, bekend onder de naam de Juiste Zorg op de Juiste Plek. Deze beweging die gaat uit van de patiënt centraal stellen, en het voorkomen van zorg (preventie en gezondheid in alle beleid), vervangen van zorg (technologische en sociale innovatie) en verplaatsen van zorg (dichtbij waar het kan, complexere zorg geconcentreerd).
-
- *Preventie.* Sport, bewegen, zelfhulpgroepen, een gezonde leefstijl en sterke sociale basis als medicijn: we moeten leren dat zorg niet altijd de beste oplossing is en dat we zelf veel kunnen doen om lichaam en geest gezond te houden. Daarom starten we een landelijke aanpak op gezondheid en preventie, met actie op lokaal niveau door gemeenten en lokale partijen, in verbinding met het sociaal domein. Per regio worden afspraken gemaakt over gezondheidsdoelen en het verminderen van gezondheidsverschillen.
-
- *Zorg dichtbij.* De belofte van zorg dichtbij krijgt onder andere vorm door een beleidsprogramma wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen. De juiste zorg op de juiste plek betekent ook bijvoorbeeld het bundelen van financiële middelen of populatiebepoortering en wijkgerichte aanpak op basis van gedeelde data. De NZa wordt gevraagd regiobeelden te maken op het niveau van zorgkantorregio die kunnen leiden tot een herschikking van het zorglandschap. Met geld en een actieve opstelling vanuit de overheid ondersteunen we regionale domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden bij de vormgeving van informatiesystemen, afspraken en financiering voor deze veranderingen.
-
- *Samenwerken aan kwaliteit.* De zorg is te versnipperd en daar kan door netwerkvorming, coördinatie en regionale aanpak verandering in komen. Een doeltreffende uitwisseling van gegevens is hiervoor een randvoorwaarde. Om de versnippering tegen te gaan en samenwerking te bevorderen definiëren we onder andere (systeem)functies die in iedere regio goed geregeld moet zijn en maken we afspraken over de concentratie van hoogcomplexiteit zorg, GGZ en basiszorg. Dit leggen we vast in een integraal zorgakkoord.
-
- *Innovatief werken.* Door anders werken en meer gebruik van tijdsbesparende technologieën kan met de inzet van bestaande medewerkers meer en betere zorg worden geleverd. Naast het bevorderen van innovatie in klassieke zin, willen we ook sociale innovatie, burgerinitiatieven en participatie bevorderen en de kracht van mantelzorgers vergroten.

2.	Financiële zaken	11.15 – 11.25
<i>Input van:</i>		
Inbreng 5.1.2e geen.		
<i>Achtergrond</i>		
Naast de reguliere budgetcyclus doet dFEZ periodiek verslag van de voortgang van het verbeterplan, geeft een (wekelijkse) update van goede voorbeelden en 'lekkages' binnen de		

organisatie en spreekt 5.1.2e aan waar in de organisatie verbeteringen gemaakt moeten worden.

3.	COVID-19 i.a.v. 5.1.2e	11.25 – 11.35
-----------	----------------------------------	---------------

Input van:

Inbreng 5.1.2e **geen.**

Achtergrond

Het doel van dit standaard agendapunt is: Afstemmen en bespreken actuele stand van zaken rondom COVID, 2) voortgang van de pandemische paraatheid en nieuwe beleidsopgaven voor de toekomst n.a.v. COVID, 3) nasleep van de pandemie en voorbereiden op verantwoording.

4.	Actualiteiten • Vooruitblik 5.1.2e en Bewindspersonenstaf • Actualiteiten	11.35 – 11.40 11.40 – 12.00
-----------	--	--------------------------------

Input van: 5.1.2e

Vooruitblik 5.1.2e **11 februari**

Bij de stukken is per abuis de conceptagenda voor 18 februari meegestuurd in plaats van de agenda voor 11 februari.

Vooruitblik BPS 7 februari

Op de agenda van de bewindspersonenstaf van 7 februari staan de volgende onderwerpen:

- Integrale zorgakkoord en woonakkoord
- OvV-evaluatie
- Publicatie essay en algemene tijdlijn NSOB

5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e hebben gekeken naar het conceptrapport van de OvV-evaluatie. RIVM wordt weinig genoemd in het rapport. De toon over VWS in het rapport is kritisch. C&D monitort de aandacht voor het RIVM die uit het rapport voortkomt. Vorige week is de NSOB essay besproken in de 5.1.2e waarbij werd aangegeven dat het niet aan de 5.1.2e is om in te stemmen met de inhoud. C-ARVE heeft kennis genomen van de algemene tijdlijn NSOB.

We achten het met inachtneming van bovenstaande agendapunten onnodig dat je aansluit bij de bewindspersonenstaf van 7 februari aanstaande.

5.	• Intercollegiale toetsing	12.00 – 12.55
-----------	-----------------------------------	---------------

Input van:

-

6.	• Rondvraag	12.55 – 13.00
-----------	--------------------	---------------

Input van:

-

Bijlage I • Onderbouwing inzetbaarheid van rioolwatersurveillance als 'early indicator'

Input van: 5.1.2e

Op dit moment levert de NRS informatie over de lokale infectiedruk. Op dit moment correleren de uitkomsten goed met de vindpercentages in de algemene bevolking. Ook de correlatie met ziekhuisopnames is goed. Wel wordt op dit moment het model herijkt i.v.m. omikron. Vanaf begin nov. worden 4x p.w. analyses uitgevoerd op rioolwater uit alle 313 RWZI's.

Virusvrachten in het rioolwater zijn onafhankelijk van testbereidheid, beschikbaarheid en beleid. De trend van virusvracht gemeten in het riool komt al maanden goed overeen met de trend van het percentage positieve testen (ook na omikron). De rioolcijfers correleren daarentegen nu wel anders met het aantal positieve testen mogelijk door een ander uitscheidingspatroon. Ook kennen de rioolcijfers een sterke correlatie met ziekenhuis en IC opnames. In de periode voor de introductie van omikron konden de ziekenhuisopnames worden verklaard aan de hand van de rioolcijfers m.b.v. een model waarin de leeftijdsspecifieke vaccinatiegraad als extra verklarende variabele werd meegenomen. Dit model moet nu wel herijkt worden ivm omikron. Met een doorlooptijd van 3-5 dagen is goed lokaal en regionaal inzicht in de besmettingsdruk ter plaatse. Het virus wordt in de ontlasting gemiddeld iets eerder gezien dan dat evt. klachten ontstaan, wat weer relevant is voor de kortere generatietijd van omikron. NRS is zeker bruikbaar voor COVID-19 early warning en zicht op virus houden.